

BORUT BRATINA, POZNAVALEC GOSPODARSKEGA PRAVA

Država za pravice delničarjev ne bo skrbela sama od sebe

Vstop v OECD je Sloveniji pri korporacijskem upravljanju prinesel samo formalni napredek.

»Čas za organiziranje malih delničarjev je bil tudi že pred desetimi leti, toda takrat med njimi ni bilo zavedanja, kaj pomeni biti dejaven delničar. Kar je logično; delnice so rasle, bilo je, kot da si v igralnici. In ko se je delničarjem zdelo, da jim naložbe v vrednostne papirje prinašajo le dobiček, seveda niso čutili močne potrebe po dejavni vlogi pri upravljanju podjetij. Zdaj je kriza naredila svoje, delničarji želijo dejavno sodelovati pri upravljanju podjetij, posledica pa so takšna in drugačna združenja, društva ali sekcije, ki se zavzemajo za pravice malih delničarjev. Bojim se, da mali delničarji sicer še vedno pričakujejo, da bo zanje skrbela država in druge nadzorne ustanove, vendar to ni naloga države. Odnos med delničarji in delniško družbo je stvar civilnega prava in delničarji morajo biti sami dejavni, to pa seveda stane nekaj napora; treba se je informirati o dogajanju v podjetju ali plačati članarino združenju, ki se zavzema za tvoje pravice in tako naprej.«

So mali delničarji tudi zaradi tega tudi manj uspešni pri uveljavljanju svojih pravic?

Seveda. Težava je, da združenja malih delničarjev delujejo na brezplačni osnovi, ob tem pa se kajpak pojavi vprašanje, kdo bo to financiral. Pričakovati, da bi delovanje združenj financirala država iz davkoplačevalskega denarja, je neracionalno, zato bi se morala tovrstna združenja financirati z vplačili malih delničarjev, a bojim se, da je to danes bolj izjema kot pravilo. Tretja pot je, da se v organiziranje malih delničarjev dejavno vključijo delniške družbe z organiziranim zbiranjem pooblastil za namene skupščin. V tem primeru stroške organiziranja malih delničarjev in izdelava

posebne revizije. Ze večkrat smo slišali, da je korporativno upravljanje v Sloveniji na nizki ravni. Lahko tudi pri tem mali delničarji kaj dosežejo?

Zakaj?

Če delniška družba prevzame zbiranje pooblastil za udeležbo na skupščini, to ni sporno, če je takšno organizirano delovanje namenjeno vsem delničarjem družbe. Sporno

lahko postane, če se na primer že vnaprej pripravlja zahteva po posebni ali izredni reviziji v tej delniški družbi ali se pojavi zahteva po odpoklicu organov upravljanja, po vložitvi odškodninske tožbe zoper organe upravljanja ali če se napoveduje problem razrešnice in podobno.

Je financiranje glavni problem za nedejavnost malih delničarjev?

Ne morem reči, da mali delničarji niso dejavni, nasprotno, so vedno bolj. Drugo vprašanje pa je, ali so tudi učinkoviti oz. ali imajo glasovalno moč, da svoje mnenje uveljavijo. Mali delničarji lahko povedo svoje mnenje, opozorijo na napake in nepravilnosti, nimajo pa glasovalne moči. Samo pogledajte, kako vpliven

delničar je država, ki prek Kapital-ske in Slovenske odškodninske družbe na skupščinah dosega tako rekoč nemogoče stvari. Celo zakon je sprejela, s katerim je oblikovala plače uprav v delniških družbah. Še več, danes lahko minister javno vpliva na to, da banka neki gospodarski družbi ne da posojila, kar je

druga skrajnost. Če bi vsi delničarji imeli enake pravice v sorazmerju z njihovimi delničarskimi glasovi, bi že s tem lahko veliko dosegli, a v kapitalizmu odločajo glasovi na skupščini.

Kaj štejete za največji uspeh malih delničarjev v zadnjem času?

V kar nekaj velikih delniških družbah so dosegli višje izplačilo dividend, izvolitev nevtralnih in neodvisnih nadzornikov, podpri so tudi zahtevke za odškodnine in

posebne revizije.

Ze večkrat smo slišali, da je korporativno upravljanje v Sloveniji na nizki ravni. Lahko tudi pri tem mali delničarji kaj dosežejo?

Korporacijsko upravljanje v Sloveniji je slabo in najbolj zaskrbljujoče je, da pri neprimerni korporacijski praksi vodi država z vmešavanjem v pristojnosti in delo organov upravljanja družb, kar ni primerno. Država ima kot delničar enake pravice kot drugi delničarji in ni dostojno, da se visoki politični predstavniki države neposredno vmešavajo v delo organov ali lahkotno izjavljajo, kaj bi bilo treba napraviti v katerem podjetju. Na to nas že nekaj časa opozarjata tudi mednarodna javnost in OECD, ki je podatke o stanju korporativne kulture in upravljanju pri nas pridobivala tudi od združenj malih delničarjev. Formalni napredek je bil dosežen z vstopom Slovenije v OECD, saj je morala država upravljanje z državnimi deleži prenesti na posebno agencijo za upravljanje deležev podjetij v državni lasti.

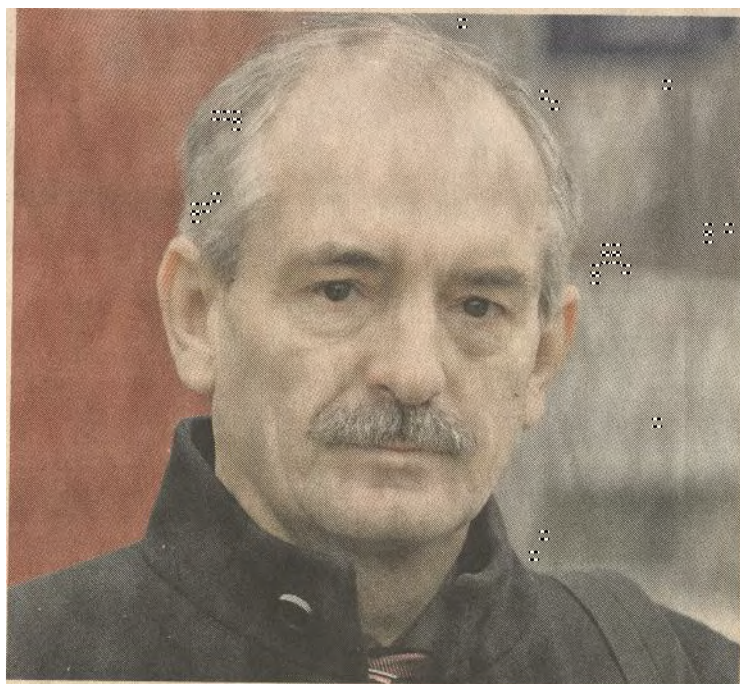
Kaj prenos deležev na posebno agencijo za korporacijsko kulturo pomeni v praksi?

Manj vmešavanja politike v gospodarstvo, kar je v našo korist. Regulatorne in lastniške funkcije v podjetjih ne morejo opravljati isti ljudje, saj gre za velik konflikt interesov. Enako velja za vlado. Upravljanje lastniških deležev ni naloga vlade, saj se regulatorna vloga države ne sme mešati z njeno izvršilno vlogo.

Je upravičen strah, da bi združenja in sekcije malih delničarjev lahko postale celo neke vrste novodobne družbe pooblaščenke, za katere se je v preteklosti mnogokrat izkazalo, da so bile le instrument za lažje doseganje ciljev uprave ali celo za lažjo izvedbo menedžerskega odkupa?

Mislím da te nevarnosti ni, ker danes nihče ne bi bil pripravljen prevzeti financiranja ustanovitve tovrstnih družb pooblaščenk.

VANJA TEKAVEC

»Žal mali delničarji v Sloveniji še vedno pričakujejo, da bodo le dobivali, nič pa to ne bo stalo.«

BORUT BRATINA Foto Igor Modic